

REVISTA LITERARA

APARE O DATA PE SEPTEMANA

Abonamentul: Pe un an, 20 lei; pe 6 luni, 10 lei; pe 3 luni, 5 lei.

DIRECTOR:
D-ul ST. VELLESCU

Redactor-Administrator:
D-ul Th. M. STOENESCU

SCRISORILE
nefrancate se refuza

REDACTIA SI ADMINISTRATIA
PASAGIUL ROMÂN No. 3 BIS.

ABONAMENTELE
se platesc 'nainte

ARVINTE

DIN MAGNUM ETIMOLOGICUM ROMANIAE

Arvinte, n. pr. masc., une espèce de jocrise; tip de om posnaș și sgârcit totodată.

Intr'un vodevil, Alexandri a unit la un loc ambele personaje comice poporane din Moldova: „Arvinte și Pepelea“, cel d'ânteu ca moș al Mândicai, cel-lalt ca pețitor:

Pepelea. — Mânca'l-ar Zmeoaicele, ghiuj afurisit!... Și ce faci tu acolo singurică!

Mandica. — Cos!

Pepelea. — Rochița ta de nuntă?

Mandica. — Ba!... antereu lui moș *Arvinte*...

Pepelea. — Ear îl cârpești?... De când te știu, alta nu faci!... Mai deunăzi 'l-ai scos mânicile, ca să 'l pui spete.

Mandica. — Acum 'l-am scos spetele, ca să 'l fac poale.

Pepelea. — Ha! ha! ha!... O s'ajungă vestit în țară antereu lui *Arvinte*, mânca'l-ar guzganii!...

Acest personagiū, ajuns în adevăr „vestit în țară“ fusese creat de Donici prin fabula „Antereul lui Arvinte“:

Arvinte coatele aū ros la antereū,

Dar n'aū stat mult să socotească,

Ce singur el mereū

Se puse să'l cârpească,

Ear pentru peticii de cârpit

Din mâncei aū tăiat ca o a patra parte,

Și antereu 'l-aū gătit

Cu mânicile prea scurtate,

In cât ori carele vedea,

De el râdea...

Donici nu făcuse alt-ceva de cât a tra-

duce, schimbând numele „Trișcă“ în „Arvinte“ o fabulă rusească de Kryloff „Тришкинъ кафтанъ“:

У Тришки на локтяхъ кафтанъ продаяся.

Что долго думать тутъ? Онъ за иглу принялся,

По четверти обрѣзалъ рукавовъ,

И локти заплатилъ.--Кафтанъ готовъ...

Această fabulă a fost imitată franțuzește de Baronul de Stassart sub titlul „L'habit de Jocrisse“ și italienește de Gioachino Ponto, sub titlul: „L'abito de Giocrisso“; dar numai la Români *Arvinte* a reușit a deveni un tip poporan.

În conversațiune, „antereul lui Arvinte“ caracteriză pe un proprietar care face o noă datoriă într'o parte spre a plăti pe una veche, și apoi iarăși alta ca să plătească pe cea de a doua.

Sub raportul etimologic, *Arvinte* este o metatesă din *Arvinte*, înlesnită prin mulțimea cuvintelor începătoare cu *ar*, față cu puținătatea celor cu *av*. *Arvinte*, la rându lui sēū, corespunde unei forme literare *Arventie*, întocmai ca *Terinte* lui *Terentie*. Neculcea (II, 297): „Duca-vodă, dacă auzi că șed Cantimireștii la casele lor cu pace, îndată se îmbracă cu cămeșă de ghiață, deci și trimise pe vlădica de Roman anume *Arventie*... „Acest *Arventie* figurează sub anul 1701 în lista episcopilor de Roman ca *Lavrentie*. Multe note biografice despre el se găsesc la ep. Melchisedec, Chron. Romanului, I, p. 314

sqq. Prin urmare, Avrentie este o formă românească din lat. *Laurentius* sau mai bine din slav. *Лаврентиѣ* căci latinul *-tius* s'ar fi asimilat la noi în *t*, pe când slavicul *rii* trece în *ie*. Chiar pierderea inițialului *l* în *Avrentie* din *Laurentie* este de proveniență slavică. Arborul *Laurus* „dafin“ se cheamă bohemește și polonește *vavrin* (vavrin wawrzyn), în dialectul carintic *javorica* (javorika), iar numele propriu *Laurentius*—polonește și bohemește *Vavrineț* (Wawrzyniec, Wawrinec), astfel că noi am făcut pe *Avrentie* dintr'o formă slavică *Vavrentie* cu pierderea inițialului *v* prin disimilațiune cu al doilea *v*, pe când inițialul *l* nici într'un cas nu se pierde la Români. O reacțiune însă pe deplin romanică contra slavicultului *Avrentie* este forma poporană *Arvinte*, romanizată nu numai prin metatesă, dar mai ales prin finalul *-inte*, precum și în *Terinte* în loc de *Terentie*, ca și când aceste numi ar veni din niște prototipuri curat latine *Arvens* (*Arventem*) sau *Terens* (*Terentem*), dupe a-

nalogia lui *părinte* = *parentem*, *fie rbint* = *ferventem*, etc.

Pentru ca Donici să fi localizat pe rusescul „*Trisică*“ anume prin „*Arvinte*“, cătă să fi circulat pe atunci în Moldova vre'o anecdotă de sgârcenie despre un individ cu acest nume. Printr'o ciudată întâmplare, Laurentie, pe care biserica îl serbează la 10 August și care fusese ars de viu în Roma pe la anul 257, se poate a fi fost și el cam sgârcit, de oare ce comunitatea creștină de acolo îl alesese de casier. Printr'o altă întâmplare nu mai puțin curioasă, acest sfânt a dat naștere și'n Franța la vr'o două locuțiuni proverbiale, dar de o altă natură: „*etre sur le gril comme St. Laurent*“, când se vede cine-va pus la strâmtoare; iar când își recâștigă un loc pierdut:

“C'est aujourd'hui la Saint-Laurent,

Qui perd sa place la reprend . . .”

v. Antereu. — Terinte.

B. P. HASDEU.

BCU Cluj / HENRI ANDERSEN Library Cluj

CARTE. DE ICOANE FARA DE ICOANE

TRADUCȚIE

de

Dr. M. GASTER

Ciudat! tocmai atunci când simt mai cald și mai adânc, tocmai atunci îmi pare că mâinele mi sânt legate, că gura mi-e încheștată; nu pot s'o descriu, nu pot să spui simțirea aceasta care trăește în mine, cu toate că de altminteri eu sânt artist; aceasta mi-o descoperă ochiul, mi-au recunoscut-o toți acei, cari mi-au văzut schițele și pânzele.

* * *

Sânt un băiat sărac, trăesc în una din ulițele cele mai înguste; lumina nu mi lipsește însă, căci eu stau cu casa colo

sus, și am vederea liberă peste toate acoperișurile.

În cele d'ântăii zile, când m'am mutat în oraș, mă simțeam așa de înghesnit și singuratic; aci, în loc de păduri și dealuri smălțuite, am ca orizont coșurile cenușii. N'aveam la sosirea mea, nici un prieten; nici o față cunoscută nu mă saluta.

*

Într'o seară, stam trist lângă fereastră; o deschisei și mă uitam afară. De odată, ce bucurie! Zării un obraz cunoscut, o față rotundă, prietenoasă, zării pe cel

mai bun prieten din țara mea depărtată : era luna, dragălașă, vechea lună neschimbată, întocmai așa precum se uita acolo la mine prin sălcii de lângă baltă. Îi făcui semne de sărutare și prietenul căută drept în odaia mea, făgăduindu-mi că se va uita în fie-care seară, de cum va porni la drum. Ce e drept, el își ținu cuvântul. Păcat numai că luna nu poate sta mult. Cum vine, ea 'mă povestește, când una când alta, tot ce-a văzut sau în noaptea trecută, sau chiar în seara aceea. Și ea 'ți povestește, ca cum ar zugrăvi. De la întâia seară îmi spuse că am să fac o carte frumoasă de icoane. — „Zugrăvește — zise dânsa — ceea-ce ți-oi povesti“.

Ei am și făcut, cum m'a povățuit ; și ași putea să alcătuesc, în icoane și în felul meu, o Halima cu o mie și una de nopți. Ar fi însă prea mult.

Acelea cari le dau aci, n'au fost alese, ci rânduite numai în șirul cum le-am auzit.

Un pictor genial, un poet sau un compozitor ar putea să facă mai mult din ele, eu nu dau decât schițe din grabă, însălate pe hârtie, amestecate ici și colo cu gândurile mele.... luna nu venea în fie-care seară ; între noi se interpunea uneori perdeaua unui nor.

Seara întâia

Iată ce-mi spuse luna din cuvânt în cuvânt :

„In noaptea trecută am alunecat prin văzduhul cel senin al Indiei, și m'am oglindit în Gange : razele mele se încercau să străbată prin împletitura deasă a paltinilor bătrâni, care se bolteau ca o coajă de broască țestoasă.

De odată eși din stufiș o fată de Hindu, sprintenă ca o gazelă, frumoasă ca Eva.

Această faptură a Indiei era un vis, s'o sorbi într'o lingură de apă, și tot de odată era plină de viață ! Puteam să-i străvăz

gândurile prin pelița-i suptire ; lianele ghimpoase îi sfâșiaseră sandalele, dar ea păsea necurmat înainte. Fiara sălbatică, care se întorcea de la rîu, unde 'și potolise setea, sări speriată în lături, căci fata purta în mână o candelă aprinsă. Putui să-i zăresc fragedu-i sânge strecurându-se prin degetele ei gingașe, cu cari apăra lumina.

Se apropiă de rîu, puse candela pe apă, iar cursul apei o duse cu sine ; flacăra pălpăi, ca și cum ar fi voit să se stingă, dar ea nu se stinse, și ochii negri scripitori ai fetei o urmăreau de supt genele-i lungi mătăsoase cu o privire dulce și însuflețită ; știa că iubitul ei trăește, dacă lumina nu se stinge, pe cât o vede cu ochii ; dacă se stingea, atunci el ar fi fost mort.

Și lumina ardea și inima ei se bătea cu tremur ; căzu în genuchi și se rugă.

Alătura cu dânsa ședea șarpele rece, ascuns în iarbă ; dar ea era dusă cu gândul la Brama și la iubitul ei.

„Trăiește!“ strigă ea plină de veselie, și munții îi răspundeau : „trăește !“

Seara a doua

„A seară,—îmi povesti iarăși luna,—mă uitam într'o curte mică, închisă din toate părțile de case. Era acolo o cloșcă cu un-spre-zece puî ; o fetiță mică și gingașă își făcea de lucru cu ei. Găina câncăi și sperindu-se își întinse aripile și acoperi puî cei mititei.

Tatăl copilei alergă și o certă. Eu îmi urmam drumul fără să mă mă gândesc la fetița cea frumoasă și la cloșca ei cu puî.

Astă-seară însă, acum câte-va minute, m'am uitat iarăși în curtea aceea. Era liniște ; dar nu trecu mult, și zării cum veni iarăși fetița cea mică, cum se furișă pe lângă coteț, cum trase zăvorul ca să intre la cloșca cu puî. Puișorii țipară și zburară prin coteț, iar copila după dânsii,

căci o vedeam foarte bine, uitându-mă printr'o spărtură a zidului. M'am supărat foarte tare pe fetiță, și mă bucuraii când veni tatăl ei, care o apucă de mână și o certă și mai aspru de cât erî. Ea ridică capul, și ochii ei albaștri erau plini de lacrimi.

— Ce cauți aici? o întrebă el.

Ea plânse.

— Am vrut să intru, zise copila, ca să sărut cloșca și să o rog să mă ierte pentru ceea-ce 'i-am făcut erî; mie 'mî era teamă să țî-o spui!

Și tatăl sărută fruntea dulcei nevinovății, iar eă îi sărutaii ochii și buzele.

DESPRE PREJUDIȚII

CONFERINȚĂ ȚINUTĂ LA ATHENEUL ROMÂN

(în ziua de 3 Martie 1885)

(Urmare)

Dacă vom trece la sentimente, și sentimentele, așî zice că ele mai cu seamă își-au prejudițiile lor. Să luăm sentimentul patriotizmului. E o idee respândită cum că patriotizmul l'ar nega școala cea nouă, filozofii cei noi, evoluționiștii, și aceea cari s'au multumit să răsfoiască pe Herbert Spencer, fără să l citească, il auză că el ar fi aruncat în lume această doctrină. Nimic nu e mai puțin adevărat. Spencer nu numai că nu recunoaște existența patriotizmului, dar el chiar 'i demonștră tăria. Spencer recunoaște că patriotizmul nu e numai o cestiune de exploziune sentimentală, de devotament, în unele cazuri, nereflectate, dar e o necesitate atât pentru individ cât și pentru națiune. E o necesitate pentru individ, căci individul nu poate să trăiască izolat, în mijlocul luptei continue de interese contrare, fără acele legături de interese și de iubire cari formează patria, și cari se ciocnesc continuu, nu poate trăi fără protecțiunea patriei sale. E o necesitate pentru națiune; căci dacă un asemenea sentiment nu ar ezista, acea națiune ar dispăre, ar ceda pasul unei alte națiuni, care a sădit în inima membrilor ei patriotizmul. Sentimentul patriotizmului este sentimentul conservațiunei de sine, un sentiment de egoism, dar indispensabil vieței. Noi Români, nu putem nega acest sentiment al patriotizmului; noi care avem acele fermecătoare cuvinte: *dor de*

fară, pe care nici o limbă nu le poate traduce...

Cum zice cântecul:

Fie pâinea cât de rea.

Tot mai bine 'n țara mea.

Dar dacă sentimentul de patriotizmul ezistă, densus tocmai pentru că e poate sentimentul cel mai puternic de iubire și de iubire de noi însine, dă naștere la teribile curente de prejudiții.

Aceasta o spune Herbert Spencer; aceasta e teoria sa. Și ea este esactă.

Ast-fel, or cât ar fi nobleța neamului nostru, orî cât ne-am considera și ne-am iubi pe noi, această considerațiune, această iubire nu trebuie dusă așa de departe în cât să credem că am putea să ne trecem de *muncă*. Faptul că suntem descendenții lui Traian, nu ne dă nici grâu mai bun, nici industrie națională, nici bogății de care avem atâta necesitate; de și ne credem foarte bogăți. Adesea-o i auzi pe câte o fericită doamnă care are obiceiul să își cheltuiască paralele în străinătate și zicend: Nemții, Francezii sunt calici! Nemții și Francezii cari au stări să ne cumpere pe noi toți? O asemenea idee că suntem bogăți e un prejudițiu foarte periculos. Bogăția numai *munca* o poate da. Să nu credem dar că inteligența, că nobleța neamului nostru ne-ar putea dispensa de a munci, tot atât cât alte popoare.

În secolul nostru numai munca e baza prosperității, numai ea este făcătoarea de minună!

Dumnezeul părinților noștri, iată o frază care sună bine într'un discurs patriotic. Dar presupuneți că două națiuni sunt în luptă: fie-care va invoca pe Dumnezeuul părinților săi și ajungem atunci la un adevărat politeism; de aceea să comptăm mai mult pe noi *de cât* pe Dumnezeuul părinților noștri. La noi, sentimentul patriotic a dat naștere la un alt prejudiciu, în ceia-ce privește chiar felul cum vorbim limba românească. A fost un moment când ne-am căutat titlul nostru de națiune, de rasă latină, chiar în limba țerei. Atunci s'a născut o mișcare mare în contra limbei dascălilor, contra limbei grecilor; o mișcare în capul căreia se afla Eliade. Sub influența reacțiunii, Eliade, ori cât de mare a fost, a scris într'o limbă imposibilă. Luați scrierile sale, afară de vr'o câte-va piese ale sale, cari sunt capo-d'opere, restul e scris într'un fel de amestecătură românească-latinească și franțuzească. Lucrul se înțelege: Eliade vrea cu ori-ce preț să arate că suntem mai aproape de Francezi de cât de Muscali, și că, în ori-ce caz suntem latini. Eliade lucra ast-fel ca un bun patriot.

Azi, fiind dat cuvântul acesta de latinism, un învățator de la o școală din Târgoviște a imaginat ca să traducă într'o limbă modernă pe bătrânul *tatăl nostru*. Mulți au citit traducțiunea în jurnalul România Liberă. Și în loc să zică: „tatăl nostru care ești în ceruri“ acest profesor a zis:

Părintele nostru, care domiciliezi în ceruri... De sigur, că nici Dumnezeuul părintele nostru, nu mai poate pricepe o asemenea limbă.

Să nu credeți că numai noi avem prejudecăți patriotice:

Francezii și Englezii sunt două națiuni mari, generoase, cari sunt gata să intervie la cele-lalte popoare mai mici, ori de câte ori e vorba de un principiu, care li se pare că e călcat în picioare. Ei bine, amândouă aceste națiuni au teribile prejudecăți patriotice.

Intr'o revoluțiune a Arabilor din Algeria, Francezii au pus foc la ambele deschizături ale unei peștere, în care se re-

fugiaseră Arabii revoltați. Nenorociții au murit asfixiați.

Aceasta a indignat grozav pe Englezii. Dar, într'o revoluțiune din Indiă, unde se revoltaseră soldații Cipaezi, soldații Englezii din armata regulată au pus foc unei grămezi de revoltați pentru că mai erau încă între acei revoltați, răniți cari mișcau!

Francezii s'au indignat la rindul lor foarte mult, de această neauzită cruzime, ne spune Herbert Spencer. Nu ne acuza pe noi Francezii și Englezii de cruzimi în timpuri nu depărtate? De ce toate acestea?

Vezi că, ori de câte ori e vorba de pielea noastră, alt-fel judecăm, de cât când e vorba de pielea vecinului.

Germanii au și ei prejudecăți patriotice, și un profesor german refuză de a se pune în relațiuni cu învățații italieni și francezi, pe motivul că el vrea ca știința etică și psihică să rămăie știință națională germană!

Un alt profesor german de universitate, după ce laudă tot ce e german: unitatea germană, imperiul, armata germană, școlile germane, spune că un singur lucru lipsește Germaniei: o uniformă națională în care să fie îmbrăcați toți germanii. Esemplele acestea nu sunt de fantazie, ele sunt citate de Spencer.

Dar prejudecățile, duse până la aberațiune, nicăeri n'au înflorit mai mult ca pe pământul vecinilor noștri, Ungurii.

Intr'o statistică cu caracter semi-oficial, publicată de gazetele ungurești, când vorbește de Românii din Transilvania, abia ajung să mai recunoască că sunt câte-va sute de mii, din cele trei milioane.

Juriul din Sibiu, achită un gazetar român, care nu voise să tămăieze prea mult pe Ungurii. Se nasc interpelări în parlament; toți Ungurii încep să strige că de aci încolo pentru jurnaliștii români, juriul să fie compus numai din patrioți ungurii.

Intr'un articol asupra cărței d-nei Julietta Lambert. „*La patrie hongroise*“ publicat în „*La Nouvelle Revue*“, găsesc următorul fapt, citat ca o trăsură a caracterului maghiar:

Intr'o adunare de ungurii, se ridicase unul și vorbea de o cestiune foarte importantă, dar în perfectă necunoștință. Cei de față începuseră a murmura. De odată un

bătrân patriot ungur strigă: „Da lăsați-l să vorbească, că doar și el e maghiar.“

Dupe bătrânul patriot, a fi maghiar, înseamnă a avea competență universală; a fi a tot știutor; a fi mai inteligent, mai învățat și de sigur mai frumos de cât ceilalți.

Să ne ferim însă ca vrând să evităm aceste prejudeții ale patriotismului, să nu cădem în prejudețiile mult mai periculoase ale anti-patriotismului, căci pe când cele d'ânteu te exaltă, îți dă, în unele împrejurări, un avânt mai mare, cele falte te ernervează, te reduc la nimic.

Adesea-ori auzim zicându-se această fraasă: *ca la noi la nimenea*; fraasă vechiă, vorbă rămasă din timpurile grele ale trecutului, și pe care o zicem foarte adesea-ori, în momente de desiluzii, fără a cumpani prea bine toată tăria. E răspândită aceea idee, că noi nu putem să facem lucrurile cari le fac străinii: Nemții, Francezii.

Se înțelege că nu putem să facem tot ce fac ei, n'avem încă vechia lor educațiune, nici nenumăratele mijloace produse de civilizațiunii seculare, dar totuși multe din lucrurile ce le pot face alte popoare, de sigur că le putem face și noi.

Acestea sunt prejudeții cari omorâ conștiința de sine. Dacă prejudețiile patriotice

(Sfârșitul în No. viitor.)

s'ar putea compara cu fudulia la un om, și se înțelege că un om fudul e un om pe jumătate nebun, apoi prejudețiile anti-patriotice ar fi de natură a ne ridica încrederea în noi, conștiința de noi însine, și un om fără încredere în sine, fără conștiința de sine, e un om pierdut.

Aceasta mai cu seamă trebuie să luăm aminte în România, căci anti-patriotismul dacă nu ezistă la noi, totuși sunt multe prejudecăți anti-patriotice cari adesea se nasc dintr'un fel de fatuitate, de posă; a desprețui ceia-ce e românesc, e a se arăta în fața celor alți că nu ești tocmai un om de rând. A spune ce frumos, ce bine se petrec lucrurile la Francezi, la Nemți, arată că pretinzi cel puțin că cunoști aceste popoare și că nu ești în *le vulgaire*. Asemenea prejudeții făceau pe mulți, înainte de resbelul din urmă, a zice că nu avem nici organizare nici armată, nici o putere, și că soldații noștri, la cele d'ânteu lovituri de tun, vor întearce spețele inimicului.

Știm cum a răspuns soldații noștri: „*At cu Dumnezeu înaintea, domnule Colonel!*„ ziceau ei, mergând sub focul fortărețelor turcești.

C. C. Arion.

DIMITRIE BOLINTINEANU.

(Urmare)

Cari vor fi fost profesorii și disciplinele ce Bolintineanu urmă la Paris, n'am putut afla. Este foarte probabil cu toate acestea, că el frecuenta cu o deosebită predilecție cursurile celor trei corifei, cari pe atunci formau gloria învățământului francez: I. Michelet, Edgar Quinet și Adam Mickiewicz. Nu este român die acea epocă, care să nu datoraseă ceva cuvântului inspirat, erudițiunii vaste a acestor trei ilustraiunii de la Collège de France.

În deosebire, Michelet insuflase atâta entuziasm pentru prelegerile sale asupra istoriei, în cât auditorii se numărau cu miile. Cât pentru Bolintineanu el nu pare a se fi înscris între elevii unui liceu, unde ar fi putut pune o temelie mai solidă începuturilor sale câștigate mai întâi în Scoala de la St. Sava și apoi în lecturile sale private. Cunoștința mai-mai nulă a limbilor clasice, ce reiese în modul cel mai învederat din citirea scrierilor sale, ne auto-

toriză a admite că el nu s'a înscris nici chiar între studenții regulați ai facultății de litere de la Paris, și că n'a făcut de cât a urma acele cursuri universitare pe cari le putea gusta cu gradul său de cultură. Citirea poezilor și a marilor prozatori, atât francezi cât și streini, în traduceri franceze trebuie să-și fi absorbit o mare parte din timpul său, precum se vede din imitațiile sale dupe Lamartine, Victor Hugo, Shakespeare, chiar Göthe și Uhland. 1) În mijlocul seducțiunilor de tot felul ce 'i oferea Capitala Franței și cu toate citirile sale dupe scriitorii celor-l-alte neamuri, Bolintineanu nu uita de a 'și întoarce privirile către țara sa și a 'și face dintr'ênsa izvorul celor mai frumoase inspirații. Plângând starea de umilire în care se afla patria sa, sau formulând cele mai mângâietoare oracule despre viitorul ei, vărsând lacrimi pe mormântul unui amic secerat înainte de timp sau reînviând în ochii contemporanilor săi figurile mărețe ale lui Mircea și Mihail, celebrând emoțiunile sale erotice sau împropătându-și scenele copilăriei petrecute în satul său natal, Bolintineanu își avea mintea îndreptată asupra țării sale și această imagine făcea să curgă din când în când cu abundență izvorul poeziei sale.

Pe cât timp rămase în Paris, el revăzu vechile sale poezii și 'și îmbogăți colecția bucăților sale lirice cu alte câte-va compozițiuni, pe cari le publică la 1847 în București, sub titlul: *Colecție din Poesiile Domnului D. Bolintineanu*. Această ediție se

1) Vezi în *Colecție de Poesii* ed. 1847 baladele *Doamna lui Negru și Bardul* și *Puterea Cântecului* cari ne amintesc frumoasele poezii ale lui Göthe și Uhland intitulate *Der Sänger* și *Sängers Fluch*.

făcu în tipografia lui C. A. Rosetti și Vinterhalder. Rosetti se dusese la Paris încă din anul 1843; aci el cunoscuse de aproape pe Bolintineanu și întorcându-se în țară chiar în anul 1747, luă cu sine producțiunile poetice ale amicului său, spre a le da la lumină. «Asociația literară», care contribuise la trimiterea poetului în streinătate, își făcu o plăcere să publice cu fondurile sale aceeași colecție 1) în fruntea căreia autorul punea drept prefață următoarele linii:

«Iată o colecție de poezii, tot ce am făcut într'o vîrstă încă tîneră, încă copil, ca să zic așa: inspirații tinere și milancolice, dar puțin solide și încă mai puțin vrednice de a fi privite ca niște opere de cari avem trebuință în acest timp, când naționalitatea română se deșteaptă ca o auroră dupe o lungă noapte; ca o auroră dupe o lungă noapte; inspirații zice, ale copilăriei, la cari acum țin foarte puțin și pe cari nu le-aș fi reproduș fără îndemnul prietenilor mei. De aceea, or ce critică ar fi de prisos.»

Broșura numără în total 118 pagini de un tipar prea puțin compact, dar pe acest spațiu mic se putea măsura întregul talent al lui Bolintineanu cu toate defectele și calitățile sale. Ochiul său ațintit mai mult către cronică și trecut, nu se ficsează cu destulă încordare asupra prezentului; de aci urmează că tablourile sale nu au îndestulul colorit nici destul relief, pe când, pe de altă parte, maximele și sentințele

1) Principalele poezii coprinse aci sunt: *Fecioara, O noapte la morminte, Elegie, Ana și Arapul, Cea din urmă noapte a lui Mihail cel Mare, Plăful, Proserisul, Mama lui Stefan, Un tîner român murind în streinătate, Ferentarul, Mircea cel Mare și solii, Mihnea și Baba, Un prizonier român, Ceaușul de vîndătorii, Pandurul bătrîn, Mihail scăpând stîndardul, Invocație etc.*

patriotice sînt aruncate cu o profuziune, pe care nu o întîmpinăm la nici unul din scriitorii români de pînă aci. Tonul de predicator, care face din baladele sale niște exortațiuni politice, mai potrivite în discursurile unui tribun ca Rienzi de cît în strofele unui poet liric. Neapărat, poetul și artistul în genere își are partea sa de datorie și de glorie în deșteptarea virtuților cetățenești într'un popor, și din acest punct de vedere sentința poate să figureze tot așa de bine într'o strofă ca și într'un discurs; ênsă cu o singură condițiune: să nu sune a abstract, și mai ales să fie săpată într'o limbă de o energie virilă prin conciziunea ei. Precum a zis un mare artist, «stilul face durata operii, nemurirea poetului.» O espresie frumoasă înfrumusețează o cugetare frumoasă și o păstrează; ea este o podoaabă și o armatură tot de-o dată. Stilul pe idee, este ca zmațul pe dinte. Stilul este cheia viitorului.» 1) Stilul lui

1) Victor Hago, *Littérature et philosophie mêlées.*

Bolintineanu suferă adesea de o pletoară bolnăvicioasă de cuvinte, cari slăbesc ideile și șterg colorile tablourilor sale. Acest neajuns se esplică în parte prin repeziciunea cu care el așternea pe hîrtie inspirațiunile sale. Acea artă pe care Racine o învățase de la Boileau, arta de a face anevoie versuri ușoare, a rămas adesea un mister nepătruns pentru Bolintineanu. Umpluturile numeroase, inversiunile silite 1) numai pentru conservarea egalității ritmului, abuzul de diminutive, întrebuițarea cuvîntului impropriu, introducerea de forme gramaticale streine gramaticii noastre, iată defectele de căpetenie de cari ne isbim în colecția de poezii din 1847 ca în cele mai multe din operele poetice ale lui Bolintineanu.

(Va urma)

Ang. Demetrescu,

1) S. ex. versul acesta: Creșteam în de pasări suave cîntări.

FRANÇOIS COPPÉE

SEVERO TORELLI

(DRAMĂ ÎN CINCI ACTE, ÎN VERSURI)

ACTUL INTAIU

SCENA V

(U r m a r e)

Severo

A! Voi m'ați înțeles!

Să moară dar tiranul! Să moară! L'ați ales

Prea bine! Numa-atuncea poporul se va strînge,

Când va vedea cuțitul mânjit de negru'i sânge,
La lucru dar ! Să 'ncepem printr'ênsul ! Vê 'nvoiți ?...

Cei trei gentilomi

Cu toții !...

Severo

Câte unul să fim orânduți.
Or cât ar fi de tare păzit d'ai sei, or cine
Ar fi din noi calăul, să ia aminte bine,
Ca spada saū pumnalul să intre până 'n fund.

Toti

Jurăm !

Severo

Ș'apoi, să 'nfigă mânerul maī profund !

Toti

Jurăm ! Jurăm !

Severo

Ș'acuma, o ! țara mea iubită,
Nu este-așa că crima de tine e dorită ?
Nu este-așa că 'n pieptu'mi vei pune-atât avânt,
Cât n'a fost dat să aibă un om pe-acest pământ ?
Nu este-așa, că 'n ora grozavă mă vei face
Să'mi fie mâna rece și sufletul în pace ?
Tu știi că pentru tine în lume-am ezistat !
Junețea mea e castă și inima curată ;
Nu este-așa că crima e bine-cuvântată ?

Lippo

A cui va fi onoarea întâiul d'a lovi ?
Căci timpul nu ne iartă maī mult a zăbovi...

Renzo

A mea, căci sunt maī nobil !

Ercole

A mea, căci sunt maī mare.

Severo

Din voi, nici unul ! Număi eū singur sunt în stare
S'aprint cu 'nverșunare răscoala în popor.
Și dacă, 'n prima luptă, se va 'ntâmpla să mor,
Vê va urma atuncea pe voi, să mă răzbune.
Deci, prima lovitură mi se cuvine.

Ercole

Spune

Cum este drept !

Severo

Și dacă se va 'ntâmpla să mor
Fără-a'l lovi, — atuncea, voesc să mă cobor
În groapă, cu speranța că voi îl veți ucide,
Lovindu'l câte unul pe rând, și-a vă decide,
Ca, 'n cer, în iad, ori unde voiți fi să mă găsec,
Să faceți cu Spionola ucis să mă 'ntâlnesc !
Pretind o fioroasă și demnă dovedire !
Să ne jurăm !

(Se aude un sunet de clopot)

Tăcere !

(Fra Paolo, purtând un vas și urmat de un copil apare pe punte)

Pe sfânta 'mpărtașire !

Renzo

Jurăm !...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Acciași, Fra Paolo

Vedeți că vine Fra Paolo, și el
Ca noi, cu mult mai tare uraște pe mișel.
Ne va 'mplini dorința, sunt sigur.

(Luă Fra Paolo, care s'a îndreptat spre Biscrică și a urcat deja primele trepte)

Sfânt părinte. ...

Fra Paolo

Ce vreți ?

Severo

Voim a'ți spune... vre-o câte-va cuvinte...
Tu ne cunoști prea bine ; dar azi avem un plan...
De-a desrobi poporul și țara de tiran.
Intinde-ne dar vasul cu sfânta 'mpărtașire,
Ș'apoi, urmează-ți drumul în pace.

Fra Paolo

Așa dar,
Intâmpinați un preot ce merge la altar,
Și vreți pe vasul sacru să faceți jurăminte ?

Severo

Și chiar pe Dumnezeu cel drept !

Fra Paolo

Luați aminte !

El zice : „Pe-al meu nume zadarnic nu jurați !“

Severo

Noi suntem d'astă dată în scop nestrămutați ;
Și opera ce 'ncepem, e dreaptă, salutară.

Fra Paolo

În planurile voastre aud popor și țară :
Îmî-e d'ajuns. — Voiî face așa precum doriți.
Odată jurămîntul sancționat, — o știți, —
Că el în cer cu slove de flacări se înscrie
Și 'n urmă-î nu ecsistă refugiu în vecie !

Severo

O știm !

Fra Paolo (Descoperind vasul)

Jurați pe corpul lui Christ, subt scutul meu !...

(Gentilomiî ingenuchiază, înclină fruntea, și întind, în tăcere, mâna dreaptă către vas, în semn de jurămînt)

Justiția... va face-o în ceruri Dumnezeu !....

Finele actului întâiu

ACTUL AL DOILEA

(O sală în palatul lui Torelli. Mobile impunătoare, tapițerii sumbre, armure și portrete).

SCENA I

Gian Battista, Dona Pia

(Gian Battista, așezat într'un fotoliu mare ; Dona Pia, în picioare lângă dînsul)

Gian Battista

Greșeala am făcut'o și voi să o repar :
Nu voi eși din casă nicî cu Severo chiar ;
Să mai reved urgia mișeilor 'mî-e frică !
Vezi tu, cu tine numai, iubita mea amică,
Cu care tristul doliu l'am împărțit mereu,

Simț liniștea plăcută a sufletului meu.
Am fost bolnav ; — ei bine...

(Îi sărută mâna)

M'am vindecat prin tine,
Dar spune-mi, astă-zî nimeni n'a întrebat de mine ?

Dona Pia

Ba da ! Vre-o câți-va oameni proscriși te-aș căutat....
Voiaș să te mai vadă odată.

Gian Battista

Și-aș plecat, !...
Proscriși nenorociți !... Dar n'ași fi fost în stare
Nimica pentru dênșii. A noastră 'ndestulare
E slabă anul ăsta... Atâtea 'mă-aș cerut...
Și eș le-am dat măi totul din cât am măi avut.
Sêrmanii !

Dona Pia

Monseniore, nu fii în îngrijire.
Le-am înțeles durerea prin trista lor privire,
Și n'a eșit nici unul d'aci ne-ajutat.

Gian Battista

N'aveam, cu toate astea, nimic !

Dona Pia

Adevêrat,

Eri nu aveam ! dar astăzi...

Gian Battista

Cum asta ?...

Dona Pia

In păstrare
Aveam, precum se 'ntâmplă să aibă ori și care
Femeie, niște lucruri, precum bijuterii
Și altele, d'asemeni zadarnici bogății.
Și cum suntem d'o vreme în doliu împreună,
Am cugetat, cu ele să fac o faptă bună.
Ș'apoî, măi nici odată nu le purtam,—și le-am
Vêndut pe toate unuî bijutier. Știam
Că nu te veî opune.—Sêrmanele victime !
Cu ochii stinși în lacrimi, de-a soartei lor cruzime,
Plecând, de bucurie, te-aș bine-cuvêntat.

Gian Batsista (sculandu-se și luându-î mâinele.)

O! Pia mea, ești bună, cu suflet blând, curat!
De sigur, nu fac parte din cei cu nume mare,
Și nu sunt din aceia ce dacă simt că mor,
Regretă-un vis de aur rămas în urma lor;
Eū nu sunt de cât robul în țara lui robită,
Dar orbul ce revede lumina aurită,
Dar preotul ce-ajunge să fie cardinal,
Soldatul ce se-nalță pe scaunul regal,
Pe mine, vezi, pe mine, o biată creatură,
Ce 'și roade bătrânețea în temnița'i obscură,
Le-ar fi cu neputință a nu mă 'nvidiea,
Alătura cu tine, aci, când m'ar vedea,
Ținându-te într'asfel de mâini cu bucurie.

Dona Pia

Făcut-am, monseniore, o simplă datorie.

Gian Battista

Cât te iubesc! O! Pia! Tu nu poți cugeta
Cât sufer tot d'auna, gândind la viața ta,
Trecută lângă mine în suferinți amare.
Eram, 'mi aduc aminte, ca trei-zeci d'ani mai mare
Când te-am văzut, și pieptu-mi de dragoste 'l umpleai.
Iar tu ca o copilă, nici două-zeci n'aveai.
Necunoscând nici neamul, nici rangurile mele
Tu m'ai iubit... De sigur, nici nu gândeai la ele.
Credeai că sunt sërmanul lipsit de orî ce bun,
Afară de iubire ce face-ades nebun
Pe om în tinerețe. Vedeam a ta privire
In ochii mei găsindu-și întreaga fericire,
Uitând că după-atuncea eram cu peri-albiți.
Dar furăm de durere prea repede loviți.
Pe fruntea mea, securea tiranului se 'ntinse
Și 'n sufletele noastă neliniștea descinse;
Iar din acea durere și din acel trecut
Rămasă cu tristețea pe față te-ai văzut.
Surîsul tēu în urma atâtor zile-amare,
Ți-a 'ntipărit pe buze o lungă disperare.

Dona Pia (la o parte.)

O! da!

Gian Battista

La revenire atât de trist eram...
In lumea 'ntreagă numai l'amorul tēu speram;

Veneam aci cu pieptul zdrobit de suferință,
 Cu fruntea aplecată supt cruda umilință,
 La sînul tîu de ânger rușinea 'mi-am ascuns
 Și de atunci, o! Pio! trăind, la ce-ai ajuns?..
 Alături cu eroul, pierdut pentru-a lui țară,
 Privirea ta 'nfocată s'a stins, s'a vestejit;
 Și-acest ne 'nlăturabil destin 'l-ai suferit
 Voioasă, fără lacrimi și fără de regrete.
 Tot ast-fel și o floare, răpită din boschete
 De vîntul fără milă și dusă-adesă ori
 Pe-o piatră mucezită a unei închisori,
 Preferă câte-o-dată în loc de scumpul soare,
 De aerul cel liber, de câmpuri roditoare,
 Plăcerea să 'ndulcească mahnite reverii,
 A 'și respândi parfumul cu tainici veselii
 În groapa unde zace o victimă închisă.

Dona Pia

Cu multă bunătate mă vîd că sunt descrisă...
 Departe saŭ aproape de tine, n'am avut
 În minte de cât ziua, în care te-am vîzut
 Frumos, viteaz și nobil Pizan, când de la templu
 Eșind 'm-ai dat aiazmă. De-atuncea, scump egzemplu
 De-amor și de virtute, m'ai urmărit; iar eŭ
 În ori-ce loc, cu tine mă întâlneam mereŭ.
 Și te-am iubit; în urmă fusei a ta. Știu bine
 C'ai fi putut să 'nlături privirea-ți de la mine;
 Ba chiar de servitoare puteai să mă privești
 Saŭ desgustat de mine pe drum să mă gonești
 Și eŭ să ies, pe buze c'o bine-cuvîntare;
 Dar sufletul tîu nobil a fost curat și mare,
 Căci eŭ ți isunt întaiul și cel din urmă-amor..
 Pentru-amândoi destinul ne fu îngrozitor;
 Căci astăzi fericirea schimbată e 'n durere.
 Dar cere 'mă să 'ți sacrific odihnă și plăcere
 Viața 'n lumea-aceasta și liniștea din cer
 Să n'am o bucurie la care să mă sper,
 Preschimbă-'mă în tortură plăcerile gustate,
 Fă-'mă zilele măi negre ca negrele păcate,
 Și totu-și nu voi zice că am făcut destul!

Gian Batista

Oh! Pia mea! De viață, vezi tu, mă simt sătul
 Dar când te-aud, îmi pare durerea ușurată
 Și oare, care rege saŭ împărat vr'o dată
 Ar fi putut femeie măi nobilă să 'mă dea

Să 'nalțe de cât tine mai mult onoarea mea?
 Femeile ca tine de cer sunt destinate
 Să fie datoriei ca sfinte devotate
 Nu Pia, tu nimica nu'mi datorezi. Mi-ai dat
 Un fiu, și pentru dânsul sunt eu îndatorat!

Dona Pia (la o parte)

I-am dat un fiu!...

(Va urma)

Th. M. Stoenescu.

FANTAZIO

I

O cătană, „pui-de-giol“,
 Soare, din satul Pârjol,
 Sărutându-te pe gură
 Ți-a făcut o mușcătură

Ce te dă de gol.

Dară n'a băgat de seamă
 Nimeni, nici chiar mama ta;

Mie ênsă, spre-a uita,
 Să mi dai vama

Dreptul de-a te săruta.

— De-ai fi mai domol, bădică,
 Da-ți-ași vama ce-ași vrea eu,
 Dar ești iute ca un zmeu
 Și șiret ca o pisică...

Și mi-e frică.

— Bine fată, pentru Soare,
 Ți-ai făcut gurița floare

Și i-ai dat'o....

— Eu?... i-am dat'o? Mi-a luat'o.

II

CĂLĂTORUL

Măi podar, fi-ți-ar de hâncă,
 Ține podul, că m'nece!...

— Unde'i apa mai adâncă

Să dau dorului o brâncă

Și să trec?...

PODARUL

Nu te teme, podul trece,

Dar cu dorul căpătîi;

Cine vrea să și'l înnece

Are sângele mai rece:

Se inneacă el întîi.

III

Imi scrii să vii și să te-ascult,
 Dar nu vii, pe dreptate:
 Am sufletul atât de mult
 Setos de libertate,
 Și farmecul acelei serii
 E-atât de vii și mare
 Că de-ași veni, precum îmi ceri,
 Am îngropa ziua de ieri
 În prima sêrutare.

DUILIU ZAMFIRESCU.

ATHENEUL ROMAN

În ședința de mercuri, 8 Mai, ținută în sala Atheneului sub președinția D-lui Nicolae Crețulescu, în urma propunerilor făcute și susținute de d-nul C. Esarcu și alții, s'a ales ca membri ai Atheneului următoarele persoane:

D. Nicolae Ionescu, profesor la Universitatea din Iași, vechiul conferențiar al Atheneului.

D. Ioan Calenderu, doctor în drept; ajutorul "Dreptului Pretorian la Romani", 1).

D. Tache Ionescu, doctor în drept, conferențiar al Atheneului.

D. Dr. M. Gaster, doctor în litere conferențiar al Atheneului.

D. C. C. Arion, doctor în drept, conferențiar al Atheneului.

D. Ang. Demetriescu, profesor, licențiat în litere, conferențiar al Atheneului.

D. C. Dissescu, doctor în drept, profesor la universitate, conferențiar al Atheneului.

D. D. August Laurian, profesor, licențiat în litere, conferențiar al Atheneului.

D. St. C. Michăilescu, profesor, licențiat în științe, conferențiar al Atheneului.

D. N. Xenopol, licențiat în drept, conferențiar al Atheneului.

D. Dim. Ion Ghica, absolvent al Universității din Oxford, vechiul conferențiar al Atheneului.

D. Ionescu Gion, profesor, licențiat în litere, conferențiar al Atheneului.

D. Felix, doctor în medicină, profesor la Universitate și vechiul conferențiar al Atheneului.

D. Vitcu, doctor în științele naturale, profesor la Universitate, vechiul conferențiar al Atheneului.

D. G. Gr. Tocilescu, profesor la universitate, directorul revistei de Istorie și Arhologie, vechiul conferențiar al Atheneului.

D. Tr. G. Djuvara, licențiat în litere, și conferențiar al Atheneului.

D. C. C. Dobrescu, profesor, licențiat în litere, conferențiar al Atheneului.

D. G. Marian, licențiat în drept, vechiul conferențiar al Atheneului.

D. G. Dem. Teodorescu, licențiat în litere, profesor și vechiul conferențiar al Atheneului.

D. St. Sihleanu, doctor în științele naturale, conferențiar al Atheneului.

D. Mihail Sufu, autor al mai multor opere asupra numismaticii, conferențiar al Atheneului.

D. G. Paladi, profesor, licențiat în drept și conferențiar al Atheneului.

D. Duiliu Zamfirescu, licențiat în drept conferențiar al Atheneului.

D. Em. M. Porumbaru, doctor în științele Administrative și politice, vechiul conferențiar al Atheneului.

1). Această operă, de-o mare însemnătate, a atras atențiunea tuturilor juriconsulților din străinătate.